

Diplomová práce: *Café Central Európa. Stredoeurópska debata 80. rokov jako symbolické centrum českých dejín.*

Autorka: Zuzana Majbova

Oponentský posudek (Michal Kořan)

Diplomantka se ve své práci pokusila uchopit problematiku formování středoevropské identity v osmdesátých letech 20. století. Ve svém textu odlišila pojem „staré střední Evropy“, který se zhruba kryje s obdobím posledních desetiletí habsburské monarchie, a pojem „nové střední Evropy“, který se dle autorky začínal konstituovat právě v osmdesátých letech. Klíčovou otázkou, kterou autorka z těchto diskusí abstrahovala, je otázka po tom, „kam patříme?“. V tomto ohledu se nabízí otázka – jak se potom vyrovnat se situací, že (jak autorka správně poukazuje) po pádu „železné opony“ vymizel původní obsah „středoevropské diskuse“ z osmdesátých let? Je skutečně nezbytné odlišovat mezi jednotlivými pojmy, vzhledem k tomu, že každý z nich je nositelem právě takového významu, jaký mu kdo poskytne? Nebo se jednalo o pouhé „analytické“ odlišení? (otázka č. 1)

Pro zachycení nejvýznamnějších proudů v této diskusi ve vybrané epoše si autorka zapramennou základnu zvolila novinářské záznamy, beletrii, ale i větší syntetická díla (Wandycz, Havelka, Kiss). Úhelným kámen práce vcelku přirozeně představuje esej Milana Kundery „*Únos západu*“.

Mapování a syntetizace relevantních vkladů do debaty předchází stručný historický exkurz SE, uněhož není zcela jasné, zda-li slouží jako představení platformy, z níž pozdější chápání pojmu střední Evropa vycházelo, či se jedná o autorčin příspěvek do debaty samotné (otázka č. 2).

Při přechodu k analýze samotné autorka pracuje se dvěma vzájemně interagujícími pojmy – identita a ethos. Jejich interakce by si možná zasloužila hlubší propracování, jinak však lze toto odlišení považovat za velmi zdařilé.

Autorka (nikoli však explicitně) poukazuje na neurčitou potřebu identitární kontinuity, když upozorňuje na to, že v debatách 80. let nebyla SE formulována jako nový pojem, ale jako nová koncepce starého pojmu, díky níž se středoevropští intelektuálové snažili prezentovat alternativu k blokové mentalitě. V tomto aspektu se do celé analýzy dostává odlesk geopolitického uvažování své doby, čímž je obratně naznačena diskurzivní odlišnost od „starého“ pojmu SE. Poněkud rušivě ovšem působí zahrnutí oddílu 5.1 „topografické vymezení SE“ (důvod tohoto oddílu – otázka č. 3)

Za přínosnou lze považovat analýzu „nenávisných heterostereotypů“, zabývající se vzájemným vnímáním jednotlivých středoevropských společností. Na tuto analýzu navazuje část, věnující se představení Kunderova konceptu „únosu západu“. Protože Kunderův příspěvek do celé debaty je vcelku obecně znám, přínos tohoto oddílu spatřuji především v poukazu na vymezení se vůči Kunderovy, v díle M. Šimečky. Jinak nepatrně postrádám patřičnější odůvodnění natolik důkladné a rozměrné části, věnované „únosu západu“, který je, domnívám se, velmi dobře znám (otázka č. 4).

Za dílčí nedostatek považuji hodnocení Visegrádské spolupráce, které je spíše v poloze převládajícího klišé, „obviňující“ V4 z nedostatku reálné spolupráce. Pokud zmínka o Visegrádu měla sloužit jako přemostění mezi analýzou 80. let a současností, pak měla o poznání důkladnější.

V závěru práce se autorka zamýšlí nad smyslem pojmu střední Evropa. Tyto úvahy svým způsobem do textu logicky patří, ovšem částečně zatemňují smysl a poslání práce – zatímco

celá práce vyvolává dojem jakési textuální quazi-analýzy, takto koncipovaný závěr ovšem svádí k domněnce, že diplomantka svůj text přeci jen pojala jako vlastní vklad do diskuze. Diplomantka v každém případě dokázala, že po všech stránkách – stylistické, obsahové, formální – bezpečně dostála nárokům kladeným na práci podobného typu. Nelze však přehlédnout nedostatky, z nichž na některé bylo již upozorněno. Ten základní ovšem spatřuji v chybějícím spojovacím článku celého textu, v jasné konstrukci, která by čtenáři nejen napomohla k orientaci, ale zejména by lépe objasnila klíčové otázky diplomové práce, způsob hledání odpovědí, i její principiální poslání. S ohledem na výše uvedené výhrady doporučuji práci hodnotit (s ohledem na průběh obhajoby) stupněm *výborně až velmi dobře*.

Michal Kořan

V Brně, 16. 9. 2006